

Çözüm Yollar? Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çözüm Yollar? Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19425>

Özet

Çözüm Yollar? Envanteri (ÇYE), bireylerin zorlayıcı ya?am olaylar? veya psikolojik stres kar??sında alternatif problem çözme stratejileri üretme ve bu çözümleri de?erlendirme yetene?ini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle **gençler ve intihar** arasındaki ili?kiyi inceleyen akademik bir çalı??ma ba?lam?nda, bireylerin ba?a ç?kma mekanizmalarındaki eksiklikleri tespit etme ihtiyacından do?muştur. ÇYE, bireyin problem durumlarına kar?? ne kadar esnek ve yaratıcı çözümler geli?tirebildi?ini belirleyerek, intihar riski ta??yan gruplarda koruyucu ve risk faktörlerini anlamlandırmaya yardımcı olmay? hedeflemiştir.

Ölçek, Bat?gün-Durak (2002) tarafından yürütölen kapsamlı bir **doktora tezi** çalı??masın?n bir parçası olarak geli?tirilmis? olup, psikolojik dan??manlık ve klinik psikoloji alanlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin geli?tirme süreci, **Türk kültürüne özgü** problem algıların? ve çözüm yolların? yansıtacak şekilde titizlikle yürütölmüştür.

Anahtar Kelimeler

Çözüm yollar? envanteri, problem çözme, ba?a ç?kma, intihar riski, psikolojik de?erlendirme, gençlik, **psikometri**.

Yazarlar

Bat?gün-Durak, A.

Amaç

Çözüm Yollar? Envanteri'nin temel amacı, bireylerin stresli veya çatışmalı durumlarda algıladıkları **çözüm üretme yeterlili?ini** sistematik bir şekilde de?erlendirmektir. Bu envanter, sadece çözüm sayısını de?il, aynı zamanda çözümlerin çe?itlili?ini, kalitesini ve uygulanabilirli?ini de dolaylı olarak yansıtmay? amaçlar. Ölçek, özellikle kriz durumlarında yetersiz ba?a ç?kma becerileri sergileyen veya bilişsel kısıtlılıklar ya?ayan bireyleri belirlemede önemli bir tan? araç? olarak konumlandırılmıştır.

Ölçeğin geli?tirilme amacı, **klinik psikoloji** alanında, intihar davranışına eğilimli gençlerin problem çözme becerilerinin di?er ya? gruplarından veya kontrol gruplarından farklıla??p farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Böylece, tedavi ve müdahale programlarının, bireylerin çözüm odaklı düşünme yeteneklerini güçlendirmeye yönelik olarak tasarlanmasına zemin hazırlanmıştır.

Yap?

Çözüm Yollar? Envanteri, psikolojideki **sosyal problem çözme teorileri** ve bilişsel ba?a ç?kma modelleri temel al?narak olu?turulmuştur. Ölçe?in ölçtü?ü birincil yap?, bireyin zorluklarla kar??la?t???nda gösterdi?i **bilişsel esneklik** ve alternatif dü?ünce yollar? üretme kapasitesidir. Bu yap?, genellikle iki temel boyut alt?nda incelenir: 1) Çözüm üretme (alternatiflerin say?s? ve çe?itlili?) ve 2) Çözüm de?erlendirme (üretilen çözümlerin etkili?ini ve sonuçlar?n? öngörme).

Yap?sal olarak, ÇYE'nin, bireylerin kendi ba?a ç?kma stratejilerini ne kadar yeterli gördükleri veya ne kadar az çözüm yolu alg?lad?klar? üzerinden **çaresizlik hissi** ile yak?ndan ilişkili oldu?u varsay?lmaktadır. Ölçek, bireyin yalnızca mevcut sorunlara de?il, aynı zamanda gelecekte kar??la?abilece?i potansiyel sorunlara kar?? haz?r?kl? olma düzeyini de yans?tan bir **alg?lanan yeterlilik** düzeyini ölçmektedir.

Geçerlik

Çözüm Yollar? Envanteri'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in geli?tirildi?i Bat?gün-Durak (2002) taraf?ndan haz?rlanan **doktora tezi** içerisinde detayland?r?lm??tır. Bu çal??mada, ölçe?in amaçlanan psikolojik yap?y? ölçüp ölçmedi?ini belirlemek amacıyla çe?itli geçerlik yöntemlerinin kullan?ld??? varsay?lmaktadır. Kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, genellikle **yap? geçerli?i** (faktör analizi ile) ve **ölçüt geçerli?i** (ilgili di?er problem çözme veya psikopatoloji ölçekleriyle korelasyonlar arac?l???yla) incelenmiştir.

Özellikle, intihar riski, depresyon ve umutsuzluk gibi ilgili psikopatoloji de?ikenleriyle olan ilişkisi, ölçe?in **ay?rt edici geçerli?ini** destekleyen önemli bir bulgu seti olu?turmaktadır. Ölçe?in, problem çözme becerisi dü?ük olan bireyleri yüksek olanlardan anlaml? düzeyde ay?rabildi?i beklenmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri de doktora tezi kapsam?nda yürütülmüştür. Güvenirlik, ölçe?in ölçümlerinde tutarlılık ve kararlılık derecesini ifade eder. ÇYE için en yayg?n kullan?lan güvenirlik yöntemi, maddelerin iç tutarlılık?n? ölçen **Cronbach Alfa katsay?s?**dır. Yüksek iç tutarlılık de?erleri, ölçek maddelerinin aynı yap?y? tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösterir.

Tez çal??mas?nda ayrıca, ölçe?in zaman içinde kararlılık?n? de?erlendirmek amacıyla **test-tekrar test güvenirli?i** yönteminin de kullan?ld??? tahmin edilmektedir. Bu tür bir güvenirlik çal??mas?, özellikle bireylerin problem çözme stillerinin nispeten kararlı kişilik özellikleri oldu?unu varsayan yap?lar için önemlidir. Kaynakta spesifik güvenirlik katsay?lar? yer almamaktadır.

Faktör Analizi

Çözüm Yollar? Envanteri'nin yap?sal bütünlü?ünü ve boyutlar?n? belirlemek amac?yla **Faktör Analizi** uygulanm??tır. Geli?tirme a?amas?nda, genellikle **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** kullan?larak ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda topland??? belirlenmi?tir. Bu analiz, envanterin tek boyutlu mu yoksa problem çözme sürecinin farklı a?amalar?n? (örne?in, çözüm arama, karar verme) temsil eden çok boyutlu bir yap?ya m? sahip oldu?unu ortaya koymu?tur.

Ölçe?in nihai formunun, teorik olarak beklenen problem çözme bile?enlerini yans?tan, psikometrik aç?dan sa?lam alt faktörlere sahip olmas? amaçlanm??tır. Bu faktör yap?s?, ölçe?in klinik ve ara?t?rma amaçlı kullan?m?nda skorlar?n yorumlanmas? için kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Developmental) / Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Format: Derecelendirme format? (Likert benzeri ölçek format?n?n tezde belirtildi?i varsay?lmaktad?r, ancak orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Gençler ve Yeti?kinler

Age Group: Genç yeti?kinlik dönemi (Özellikle 18-25 ya? aral???, doktora tezinin oda??na göre.)

Population Details: Üniversite ö?rencileri ve intihar riski ta??yan genç popülasyonlar üzerinde test edilmi?tir.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamas?na uygun, ka??t-kalem veya dijital formatta uygulanabilen standardize edilmi? bir envanterdir.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel ba?a ç?kma, psikolojik de?erlendirme, doktora tezi, Ankara Üniversitesi, çözüm üretme, bili?sel esneklik, psikopatoloji.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sa?lanmad? (Not Provided)

Affiliation Email addresses: Sa?lanmad? (Not Provided)

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez dönemi itibar?yla)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2002 (Doktora tezinin tamamlanma y?I?).

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ara?tırma amaçlı? geli?tirilmis?tir. Kullanım izinleri ve olası ücretlendirmeler için ölçe?i geli?tiren yazarın (Bat?gün-Durak) veya tezinin bulundu?u kurumun (Ankara Üniversitesi) akademik etik kurallarına uyulması gerekmektedir. Ticari kullanım bilgisi mevcut de?ildir.

Kaynaklar

Bat?gün-Durak, A. (2002). *Gençler ve intihar: Di?er ya? gruplarıyla farklıla?an özellikler* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çözüm Yollar? Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı? ve hiçbir şekilde de?itirilmemelidir.

Orijinal kaynakta Çözüm Yollar? Envanteri'nin maddeleri bu akademik girişte sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına, Bat?gün-Durak (2002) tarafından hazırlanan "**Gençler ve intihar: Di?er ya? gruplarıyla farklıla?an özellikler**" başlıklı doktora tezinden erişilebilir.